

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ ПРЕЗ 2022 ГОДИНА

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страната в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на общите индикатори е ежегодно провежданото наблюдение “Статистика на доходите и условията на живот (EU- SILC)”.

Оценка на бедността

През 2022 г. линията на бедност общо за страната е 525.92 лв. средномесечно на лице от домакинство. При този размер на линията на бедност под прага на бедност са били 1 571.9 хил. лица, или 22.9% от населението на страната.

Данните от изследването позволяват изчисляване на линия на бедност за всяка област. Приложен е същият метод както при линията на бедност на национално ниво - 60% от средния общ разполагаем нетен доход на домакинствата в рамките на областта. За 2022 г. в област Кюстендил размерът на линията на бедност е 574.25 лв. (табл.1).

1. Основни индикатори за бедност

	2018	2019	2020	2021	2022
Линия на бедност - средномесечен размер - левове	329.08	391.42	441.33	538.92	574.25
Относителен дял на бедните - % от населението	14.7	28.8	24.8	19.6	21.3
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери - % от населението	44.0	49.1	47.8	43.9	49.7
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери, с включени пенсии - % от населението	22.2	32.6	30.6	29.9	30.0
Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението (S80/20)	4.8	-	5.7	5.0	7.2
Коефициент на Джини ¹	29.6	30.8	31.8	30.8	36.8

В сравнение с предходната година размерът на линията на бедност за област Кюстендил през 2022 г. се повишава с 6.6%, а за страната - с 4.3%. Относителният дял на бедното население се повишава с 1.7 процентни пункта.

За 2022 г. област Кюстендил се нарежда на пето място в страната по размер на линията на бедност, след София (столица) - 832, Стара Загора - 625, Варна - 601 и Перник - 595 лева.

¹ Изчислява се на основата на данни от разпределението на лицата от домакинствата по доход и е нормиран в границите от 0 до 100.

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - ЮГОЗАПАД
ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ - КЮСТЕНДИЛ“

Най-ниската линия на бедност се наблюдава в областите Монтана и Видин по 373 лева.

Най-висок е относителният дял на бедните в областите Стара Загора - 33.9% и Добрич - 27.0%, а най-нисък в областите Шумен - 12.9% и Велико Търново - 15.8%.

В област Кюстендил относителният дял на бедност при мъжете е 15.7%, а при жените - 26.5%. В сравнение с предходната година делът на бедност се увеличава и при двата пола - с 1.4 процентни пункта при мъжете и с 1.9 процентни пункта при жените.

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2022 г. на национално ниво показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери, равнището на бедност нараства от 22.9 до 30.3%, а за област Кюстендил равнището на бедност се повишава съответно от 21.3 до 30.0%, или с 8.7 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност за областта нараства до 49.7% или с 28.4 процентни пункта.

Поляризацията на населението в област Кюстендил по доход, измерен чрез съотношението на доходите между бедните и богатите слоеве на обществото за 2022 г. показва, че най-бедните 20% от домакинствата имат 7.2 пъти по-нисък доход от най-богатите 20%, като спрямо 2021 г. поляризацията се увеличава.

Материални и социални лишения на домакинствата

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и личните нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. До 2020 г. за оценка на материалните лишения на домакинствата се използваша девет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги. От 2021 г. се включва нов показател за тежки материални и социални лишения, който показва липсата на необходими и желани предмети за водене на достоен живот.

През 2022 г. в област Кюстендил 12.3% от населението живее в тежки материални лишения (ограничения в 7 от 13 показателя - 6 на индивидуално ниво и 7 на ниво домакинство), което се увеличава спрямо предходната година с 1.3 процентни пункта.

Домакинства с нисък интензитет на икономическа активност

Лица, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, се дефинират като лица от възрастовата група 0 - 64 години, живеещи в домакинство, където възрастните (18 - 64-годишните с изключение на учащите от възрастовата група 18 - 24 години) работят под 20% от техния потенциал през референтния период.

Следвайки дефиницията, през 2022 г. в област Кюстендил 2.6 хил. лица на възраст 18 - 64 години живеят в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, или това са 4.8% от населението. Спрямо 2021 г. относителният им дял намалява с 0.1 процентни пункта.

Комбиниран индикатор

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2030“ от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели. Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални и социални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че през 2022 г. 32.2% от населението на страната, или 2 206.1 хил. лица, са били в риск от бедност и социално изключване. За област Кюстендил през 2022 г. 36.0 хил. лица или 31.7% живеят в риск от бедност или социално изключване - съответно 25.1% от мъжете и 37.9 % от жените. Стойността на показателя се увеличава с 2.9 процентни пункта спрямо 2021 г. при жените, докато при мъжете намалява с 0.9 процентни пункта (табл.1).

2. Население в риск от бедност и социално изключване по пол

	2019	2020	2021	2022
Общо - хил.	39.1	37.2	35.6	36.0
Относителен дял от населението - %	32.7	31.8	30.6	31.7
Мъже - хил.	17.7	15.4	14.7	13.8
Относителен дял от населението - %	30.2	27.1	26.0	25.1
Жени - хил.	21.4	21.8	20.9	22.1
Относителен дял от населението - %	35.0	36.3	35.0	37.9

Деца в риск от бедност и материални лишения.

През 2022 г. 20.6% от децата на възраст 0 - 17 години в област Кюстендил са изложени в риск от бедност, при 25.9% общо за страната.

В изследването „Статистика на доходите и условията на живот“ от 2013 г. се събират данни за материалните лишения на децата в домакинството (на възраст между 1 и 15 години). За оценка на материалните лишения при децата в домакинствата се използват тринадесет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги, като например: почивка извън дома поне една седмица в годината (вкл. празници със семейството, гостуване при роднини, приятели, организирана почивка от училището и т.н.); редовни занимания с плуване, свирене на музикален инструмент, участие в младежки организации и др.; екипировка за игри навън (колело, ролери, кънки и др.); купуването на книги, които са подходящи за възрастта на децата (без учебници и учебни помагала); купуването на два чифта обувки по размер в зависимост от сезона и/или за всички сезони.

През 2022 г. в област Кюстендил относителният дял на децата с материални лишения (лишени от поне един от 13 показателя) е 10.2%. Спрямо предходната година стойността на този показател се понижава с 8.0 процентни пункта.

Методологични бележки

С Регламент № 1700 от 2019 г. на Европейския парламент и на Съвета се определя обща рамка за европейската статистика за лицата и домакинствата, основана на индивидуални данни, събрани чрез извадки. Наблюдението за доходите и условията на живот (SILC), е част от изследванията включени в регламента, и се отнася до събирането на съпоставима и актуална информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

Размерът на извадката за 2022 г. включва 9 243 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на възраст 16 и повече навършени години. Извадката се състои от шест ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение);
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството;
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на възраст 16 и повече навършени години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече навършени години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече навършени години - тегло 0.5, и всяко дете под 14 години - тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

3. Оценки на някои основни показатели в област Кюстендил през 2022 година

Индикатори	Относителен дял - %	Стандартна грешка
Население в риск от бедност и социално изключване - нова дефиниция		
Общо	31.7	4.4
Мъже	25.1	4.6
Жени	37.9	5.3
0 - 17 години	33.2	11.6
18 - 64 години	23.6	4.8
65+ години	50.3	6.0
Риск от бедност		
Общо	21.3	3.7
Мъже	15.7	4.2
Жени	26.5	4.4
0 - 17 години	20.6	9.9
18 - 64 години	11.9	3.6
65+ години	44.5	6.1
Материални и социални лишения		
Общо	12.4	3.5
Мъже	9.1	3.5
Жени	15.4	4.0
0 - 17 години	14.4	7.7
18 - 64 години	10.5	3.7
65+ години	15.6	3.8

Повече информация за индикаторите на бедност и социално включване може да бъде намерена на сайта на НСИ в рубриката „Социално включване и условия на живот“ и в Информационна система ИНФОСТАТ.